
Vergaderjaar 2021–2022

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2422

BRIEF VAN DE BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 november 2021

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken Handel van 11 november 2021.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Th.J.A.M. de Bruijn

VERSLAG RAAD BUITENLANDSE ZAKEN HANDEL VAN 11 NOVEMBER 2021

Inleiding

Op 11 november 2021 vond onder voorzitterschap van Slovenië de Raad Buitenlandse Zaken over Handel plaats in Brussel. Tijdens de Raad is gesproken over de WTO en de aankomende 12^e Ministeriële Conferentie (hierna: MC12) en de handelsrelaties tussen de EU en de VS. Ook werd op verzoek van Nederland gesproken over de herziening van afspraken over handel en duurzame ontwikkeling in handelsakkoorden, en werd tijdens een afsluitende lunch gesproken over lopende onderhandelingen van verschillende handelsakkoorden van de EU. Tenslotte spraken de leden van de Raad met de *United States Trade Representative* (USTR) Katherine Tai.

Wereldhandelsorganisatie (WTO) en voorbereidingen voor de 12e Ministeriële Conferentie (MC12)

Het eerste agendapunt van de Raad betrof een bespreking van de EU prioriteiten voor MC12, die van 30 november t/m 3 december 2021 in Genève plaats zal vinden. Er was eensgezindheid over de EU-inzet op een groot aantal punten. De Commissie waarschuwde daarbij dat, gezien de complexiteit van en verdeeldheid in WTO-discussies, de verwachtingen voor MC12 niet al te hooggespannen dienen te zijn, hetgeen door de meeste lidstaten werd onderkend. Dit laat onverlet dat de Raad de WTO blijft zien als hoeksteen van het mondiale handelssysteem. Ook is de Raad het erover eens dat, gezien de uitdagingen waar de WTO voor staat, hervorming van de WTO noodzakelijk is. De Raad steunt het voorstel van de Europese Commissie tot een werkgroep voor WTO-hervorming binnen de WTO.

Nederland benadrukte het grote belang van leiderschap door de EU. Ook gaf Nederland aan dat versterking van de WTO essentieel is om het op regels gebaseerde internationale handelssysteem te behouden. Nederland wees ook op het blijvende en cruciale belang van het streven naar een gelijk speelveld – met name met betrekking tot industriële subsidies en staatsgeleide bedrijven – en hervorming van uitzonderingen voor ontwikkelingslanden voor WTO-regels, conform de motie van het lid Weverling (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 18).

Alle lidstaten benadrukten het grote belang van een mondiaal akkoord om schadelijke visserijsubsidies tegen te gaan. Nederland voegde hier aan toe dat duurzaamheidsaspecten in het algemeen een meer prominente plek binnen de WTO moeten krijgen, en dat de EU hierin een leidende rol dient te spelen. Hiertoe dient de EU zich bijvoorbeeld proactief op te stellen op het gebied van handel in milieugoederen en -diensten. Ook dient de EU zich hard te maken voor een brede verklaring op handel en gender tijdens MC12.

Op het gebied van handel en gezondheid bestond er grote overeenstemming binnen de Raad over solidariteit met ontwikkelingslanden, die geholpen dienen te worden de pandemie te bestrijden door betere toegankelijkheid, betaalbaarheid en distributie van vaccins. Nederland sprak zich in dit kader uit voor flexibiliteit van de EU in de discussie over een waiver op intellectuele eigendoms-rechten voor vaccins, in lijn met de motie van het lid Piri c.s. (Kamerstuk 35 663, nr. 21). Nederland kreeg hierin beperkte bijval van een klein aantal lidstaten. De meeste lidstaten die zich op dit punt uitspraken gaven juist aan geen voorstander te zijn van een dergelijke waiver.

EU-VS handelsrelaties

De Raad stond vervolgens stil bij de verbeterde handelsrelaties met de VS sinds het begin van dit jaar. De Commissie schetste de belangrijkste ontwikkelingen in dit verband. In de zomer werd een doorbraak bereikt in het Airbus-Boeing dispuut. Afgelopen maanden volgden er positieve stappen met de oprichting van de *Trade and Technology Council* (TTC) en overeenstemming over opschorting van het staal- en aluminiumconflict. Ook de gezamenlijke doelstelling om de productie van staal en aluminium te verduurzamen geldt als positief. Deze ontwikkelingen laten zien dat de constructieve dialoog tussen de EU en de VS vruchten afwerpt.

De Commissie tekende hierbij aan dat dit niet betekent dat er geen handelsspanningen meer zijn. Zo is het bereikte akkoord inzake het staal- en aluminiumconflict in principe tijdelijk, en heeft de VS nog steeds de mogelijkheid om zogenaamde «sectie 232» tarieven in te voeren. Het doel van de EU blijft om deze tarieven volledig van tafel te laten halen door de VS. Ook wees de Commissie op de zorgen die leven in de EU ten aanzien van de door de VS recent nog aangescherpte *Buy American* wetgeving.

De leden van de Raad verwelkomden de recente positieve ontwikkelingen, inclusief de recente opschorting van het staal- en aluminium conflict. Daarbij benadrukten meerdere lidstaten, waaronder Nederland, dat de EU op een aantal punten scherp moet blijven opletten. Zo moet bijvoorbeeld de samenwerking ten aanzien van verduurzaming van de staal- en aluminiumproductie synchroon blijven lopen met het Europese *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM), en dient de EU met de VS te blijven engageren op het gebied van WTO hervorming. Nederland vroeg ook aandacht voor de Amerikaanse *Buy American* regels, die een potentiële belemmering vormen voor Europese aanbieders op de Amerikaanse markt.

Met betrekking tot de TTC gaf de Commissie aan samen met de VS te werken aan de concretisering van de afgesproken werkprogramma's. De lidstaten verwelkomden de TTC als nieuw platform, waarbij de EU scherp op de eigen belangen moet letten. De TTC geeft ook de mogelijkheid om met de VS te spreken over de systematische uitdagingen waar zowel de EU als de VS mee geconfronteerd worden.

Rapportage uitvoering en implementatie handelsakkoorden

Onder AOB besprak de Raad het recent uitgekomen Commissie rapport over de uitvoering en implementatie van bestaande handelsakkoorden. Het rapport richt zich op vier prioriteiten: implementatie, ondersteuning van MKB-bedrijven, verwijdering van handelsbarrières en geschillenbeslechting. Er was in de Raad veel waardering voor het rapport, omdat met de aangebrachte focus vooral de voordelen voor de individuele burger en het Europese MKB worden belicht. Ook het Access2Markets-portaal werd goed ontvangen en als erg bruikbaar ervaren.

Onder dit agendapunt werd ook kort stilgestaan bij het tussen de EU en het VK geldende Noord-Ierland protocol en de huidige stand van zaken. De verdere bespreking hiervan vindt plaats in de Raad Algemene Zaken.

Herziening afspraken handel en duurzame ontwikkeling in handelsakkoorden

De Raad stond op verzoek van Nederland, België en Luxemburg stil bij de herziening van de afspraken over handel en duurzame ontwikkeling in handelsakkoorden. De Commissie lichtte het lopende proces toe. In totaal heeft de Commissie 75 contributies via consultaties ontvangen. Ook wordt

een studie naar duurzaamheidsafspraken in handelsakkoorden uitgevoerd. In het voorjaar van 2022 verwacht de Commissie de herziening af te ronden en kan deze worden besproken met de Raad.

Nederland benadrukte dat de EU een lange traditie heeft op het terrein van afspraken over handel en duurzame ontwikkeling in handelsakkoorden, en dat dit een belangrijk onderdeel vormt van de discussie over de toekomst van handelsakkoorden. Nederland gaf aan dat het belangrijk is de mogelijkheden voor implementatie en handhaving van duurzaamheidsafspraken in handelsakkoorden te versterken. Nederland zet er daarbij op in om de prikkels voor naleving te versterken, onder andere door het direct koppelen van tariefpreferenties aan specifieke duurzaamheidsafspraken. Ook wil Nederland de samenwerking en de dialoog met handelspartners versterken en de rol van het maatschappelijk middenveld bij de implementatie verbeteren. Deze inbreng kreeg bijval van een aantal andere lidstaten. Een brede groep gaf aan de herziening te waarderen. Een enkele lidstaat uitte de zorg dat afspraken over handel en duurzame ontwikkeling ten koste gaan van andere afspraken in handelsakkoorden.

De schriftelijke inbreng die Nederland tijdens de Raad heeft aangekondigd, zal naar verwachting eind deze maand met de Commissie en de Raad gedeeld worden. De Kamer zal tevens hierover geïnformeerd worden.

Lopende onderhandelingen handelsakkoorden

Tijdens de lunch werd gesproken over lopende onderhandelingen met derde landen. De Commissie onderstreepte het economische belang van handelsverdragen voor de EU; immers het economische groeipotentieel ligt voornamelijk buiten de EU. De modernisering van het associatieakkoord met Chili bevindt zich in een vergevorderd stadium. Voor de onderhandelingen met Nieuw-Zeeland geldt dat vermoedelijk in de loop van 2022 een akkoord wordt bereikt.

Er was discussie in de Raad over het moment van aankondiging van een akkoord: als de inhoud geheel voldragen is, of als er een onderhandelingsakkoord is bereikt. Het overgrote deel van de lidstaten gaf de voorkeur aan het laatste. Vervolgens is het aan de Raad om een oordeel te vellen over de inhoud. Hierbij is het relevant om op te merken dat het aan de Commissie is om te concluderen dat onderhandelingsakkoorden hebben bereikt, op basis van het mandaat dat de Raad verleend heeft.

Gesprek met VS Handelsvertegenwoordiger Katherine Tai

De Raad had een constructieve discussie met de US *Trade Representative* Katherine Tai. Onderwerpen die tijdens dit gesprek aan de orde kwamen waren: WTO en voorbereiding van MC12, het bereikte akkoord in het aluminium- en staalconflict, het reeds opgeloste conflict Airbus-Boeing, de verbeterde trans-Atlantische relatie en het succes van de eerste TTC.

Evenals veel andere lidstaten benadrukte Nederland richting de VS dat het multilaterale handelssysteem van groot belang is en we er alles aan moeten doen om van MC12 een succes te maken. Daarbij hoopt NL op stevig engagement van de VS. Dat moet zowel gaan over hervorming van de WTO, als het behalen van resultaten tijdens de komende conferentie zoals op visserijsubsidies en handel en gezondheid. Nederland benadrukte hierbij ook het belang van een functionerend geschillenbeslechtingsmechanisme inclusief beroepsmogelijkheid. Nederland gaf aan positief te zijn over de verstevigde relatie en het succes van de TTC, en verwelkomde de opschorting van het staal- en aluminiumconflict.

Nadrukkelijk stelde Nederland de schadelijke impact van de *Buy American Act* op het bedrijfsleven aan de orde; dit treft behalve Europese ook Amerikaanse bedrijven zelf.

Tai onderstreepte het belang van WTO hervorming en het behalen van concrete resultaten op MC12, en riep de EU op daarbij leiderschap te tonen. Daarnaast is ook zij blij dat enkele *trade irritants* de wereld uit zijn, al vergt dit op onderdelen nog nadere uitwerking. Tot slot maakte Tai duidelijk dat zij graag nauwe samenwerking met de EU zoekt met betrekking tot China, zowel in WTO verband als daarbuiten.